

‘סיפא אתאן לסוכה דעלמא אבל סוכה דמצוה לא מהני בה תנאה’ אפילו ברעועה, שהרי בזה מדובר בברייתא (וכ”כ הר”ה והר”ן). ומוכח שהיא סוכה כשרה, שאם לא כן אינה סוכה שהוקצתה למצוה. וצריך לומר שמדובר כשיכולה לעמוד ברוח מצויה אבל בלאו הכי אינה סוכה (כבסוכה כג), ואעפ”כ נחשבת ‘רעועה’ כיון שאין לה קיום מרובה. ומבואר לפי זה מדברי הראשונים הנ”ל שגם ברעיעות כגון זו, בנין שיכול לעמוד ברוח מצויה אך לא יעמוד ימים רבים, נחשב ‘בנין עראי’ ואינו חייב מדאורייתא משום בונה וסותר. ואף על פי שמתחילה כשבנאה היתה בריאה אלא שנתרועעה לאחר זמן [שהרי לענין מוקצה ודאי גם באופן זה נחשב ‘יושב ומצפה’, ואם כן מסתמא מדובר בגמרא גם על זה]. ואולם הרשב”א השיג על הר”ה שאין זה בגדר ‘אהל עראי’ כיון שמתחילה נבנה להיות קבוע.

דף לא

‘מביאין עצים מן השדה – מן המכונס. ומן הקרפף – אפילו מן המפוזר’. לפרש”י ותוס’, הנידון הוא משום מוקצה אבל משום מלאכת ‘מעמר’ אין לחוש, שאין שייך עמור אלא במקום שגדלים שם. וכן כתב הר”ן (להלן לג ובשבת עג). [וכן נקטו הפוסקים להלכה, שאין עימור אלא במקום גידולו, מלבד אלא אם מעמר עד שנקשרים ומתדבקין זה לזה. ע’ רמב”ם שבת ח,ו, כא, יא; או”ח סוסי”י שלה; שו”ע הגר”ז שם, טו; שבט הלוי ח”א עה, ב וח”ד לט].

ויש מפרשים טעם האיסור משום שנראה כמעמר, שאמנם מן הדין מותר לגבב ביום טוב לצורך אוכל נפש כמו הבערה ובישול, אך כשמלקט בשדה נראה שמגבב שלא ליומו ואסור מדרבנן. [ולפי המסקנא שבסמוך, אסרו להביא מן השדה אף במכונס – אטו מפוזר. וכן אסור במפוזר שבקרפף, שגם זה נראה כמגבב למחר].

וכן מה שאמר רבא ‘עלי קנים ועלי גפנים אף על גב דמכנפי להו ומותבי, כיון דאי מדלי זיקא מבדר להו כמפוזרים דמו ואסורין’ – לפי הפירוש האחרון הטעם הוא שחוששים שמא בשעה שירצה ללקטם תפוזם הרוח יבוא לגבב (מובא בר”ן).

‘סמוך לעיר’ – תוך שבעים אמה ושירים, שהוא עיבורה של עיר (עפ”י רשב”א).

(ע”ב) ‘אבל מבקעין מן הקורה שנשברה מערב יום טוב’. ואם תאמר, מדוע התירו לבקע עצים בשינוי, והלא לחכמים מכשירי אוכל נפש אינם דוחים יום טוב, וכל שכן כשאפשר לעשותן מאתמול? תירץ הראב”ד (יו”ט ד, י) שהכתוב מסר הדבר לחכמים, והואיל ואי אפשר לבשל ולאפות בלא עצים, עשאוהו כדיכת מלח שהתירו על ידי שינוי.

והר”ן כתב: כל דבר שנחנים מגופו הריהו כאוכל–נפש עצמו ואינו כמכשירין שאין אדם נהנה מהם אלא ממה שהוכשר על ידם, הלכך עצים כיון שעושה מהם מדורה להתחמם כנגדה – הרי נהנה מהם עצמם, ומשום כך מותר לבקעם גם באופנים שאינו נהנה מהם עצמם, כגון לבישול ולאפיה, משום ‘מתוך’. ומכל מקום הצריכו שינוי כיון שרגילים לבקעם לצורך עשיית כלים.

מבואר מדברי הר”ן שאומרים ‘מתוך’ להתיר מכשירי אוכל נפש אפילו יכול לעשותם מאתמול. ויש חולקים על כך (ערא”ש לעיל פ”ב יט; תוס’ כתובות ז ד”ה א”ל. וכן האריך להוכיח בשער המלך, שאין אומרים ‘מתוך’ להתיר מכשירים, כי גילה הכתוב ‘הוא’ ולא מכשיריו). ואולם לא שמענו מהר”ן אלא בכגון שהמלאכה נעשית באותו דבר שממנו הוא נהנה, כגון כאן שמשמש בעצים

עצמם, אבל אם אינו נהנה כלל מהמלאכה עצמה, כגון כיבוי הנר מפני ד"א – בזה לא התיר הר"ן. ע' באריכות בכל זה בקהלות יעקב כא.

ואיכא דמתני לה אסיפא 'אלא בקופיץ' – אמר רב חנינא בר שלמיא משמיה דרב: לא שנו אלא בזכרות שלו אבל בנקבות שלו אסור...' יש מפרשים שאין מחלוקת בין שתי הלשונות אלא לדעת הכל מותר בצד הצר ואסור ברחב, בין בקרדום ובין בקופיץ. (כן כתב הקרבן-נתנאל בדעת ר"ן. [לא הבנתי מה ראה בר"ן יותר מבפרש"י]).

ואולם הרא"ש הבין ששתי הלשונות חולקות בדין; ללשון ראשונה מותר לבקע בקרדום בצד הצר ובקופיץ מותר בכל אופן. ולשון אחרונה מחמירה ואוסרת בקרדום בכל אופן, ואין התר אלא בקופיץ בצדו החד. וכן פסק הרמב"ם (יו"ט ד, י) ובעל העיטור (וכן הוא בטשו"ע תקא. ויש שלמדו מכאן לטאר דברים כיוצא בזה, כגון דיכה במכתשת בקת שלה – ע' בשו"ת רב פעלים ח"ב מב).

'בית שהוא מלא פירות ונפחת – נוטל ממקום הפחת'. מצינו בראשונים כמה טעמים לכך שאין הפירות אסורים משום מוקצה מחמת איסור; –

רש"י מפרש משום שפחיתת הבית אינה אסורה אלא מדרבנן שהרי העמידו בגמרא בלבנים ללא טיט, הלכך אין איסור דרבנן אוסר את הפירות.

התוס' ושאר ראשונים חולקים על טעם זה והוכיחו שגם באיסורין דרבנן שייך מוקצה מחמת איסור [מלבד כגון טבל שכשעבר ותקנו מסתלק המוקצה מן העולם]. ופרשו התוס' שמשנתנו הולכת בשיטת רבי שמעון דלית ליה מוקצה.

[ואולם להלכה פוסקים במוקצה מחמת איסור כרבי יהודה (עפ"י רי"ף פ"ב דשבת ועוד). ולפי זה אין הלכה כמשנתנו זו. והתוס' נדחקו לומר שאין זו 'סתם משנה' כרבי שמעון, כי אפשר שלכן לא שנה התנא בלשון יחיד 'דברי רבי שמעון' כי שמא רבי שמעון סובר כרבי מאיר שאף פוחת לכתחילה (וכ"ה בתוס' עירובין לד:). אכן לפירוש רש"י ושאר ראשונים אין צורך בדוחק זה ואפשר שהם סוברים שאף כגון זה נחשב 'סתם משנה'. כן כתב בספר בית הלוי (ח"א מ, ח).]

מו"מ בקושיות התוס' על רש"י – ע' בספר בית ישי יד עמ' נו ד"ה והנה הט"ו.

והרמב"ן והר"ן והרא"ה ועוד ראשונים כתבו טעם אחר: כיון שהפירות עצמם אינם אסורים וגם אינם בסיס לדבר האסור, אלא דבר אחר מונע מהאדם את ההגעה אליהם, לכן לא נעשו הפירות מוקצה. לפי טעם זה אפילו היה הבנין בריא, שאין רגילות שייפחת מאליו – מותר. וכן משמע ברמב"ם וברי"ף ועוד. והוא הדין למי שהיו לו לפתות טמונות בבור ופתחו נכרי בשבת או ביו"ט – מותרות. [ודוקא אם לא עשה הנכרי בשביל הישראל, שאם כן אסור בטלטול ובאכילה עד למוצאי שבת בכדי שיעשה] (עפ"י מגן אברהם תקיח). אך נראה הואיל וכמה ראשונים נקטו כדברי רש"י (כן מבואר ברשב"א, רי"ה, אור זרוע, מאיר, רא"ש רבנו ירוחם וטור), אין להקל אלא באוירא דלבני [והתוס' החמירו אף באוירא דלבני לרבי יהודה] – לכן נראה שאין להקל בבנין בריא ובלפתות טמונות וכד' כי אם בשעת הדחק (עפ"י משנה ברורה תקיח ס"ק מה ובאור הלכה).

'באוירא דליבני. איני... שרגינהו ודאי אקצינהו? – אמר רבי זירא ביום טוב אמרו אבל לא בשבת'. רש"י ור"ן מפרשים שהגידון כאן משום איסור מוקצה בלבנים ורבי מאיר מתיר ביום טוב משום שמחת יום טוב ואוכל נפש ואוסר בשבת משום טלטול [ורבי מאיר יש לו איסור מוקצה כרבי יהודה. עמהרש"א וקרני ראם].

ואולם הריטב"א (בעירונין לד): פירש טעם האיסור משום שנראה כסותר (וכן משמע בתוס' בד"ה אמר) שלחכמים האיסור משום סתירה, שהרי הוכיחו מכאן שטלטול מוקצה מותר בי"ט לצורך אוכל נפש – ומשמע שנקטו שגם חכמים לא אסרו לפחות הלבנים משום מוקצה, שאם כן הלא מוכח מחכמים להפך והלכה כמותם).

בספר אבני נזר (ריד) כתב שלפרש"י ור"ן משמע שמותר להניח אבן בלא טיט על גבי כותל, ואף מדרבנן אין איסור משום 'בונה'. ואילו מריטב"א ותוס' מוכח שאסור.

ויש מי שכתב לחלוק על השוואתו זו, שנתנית אבן על כותל ודאי אינה בגדר בנין כלל ולא גזרו בה אטו בנין קבע, ורק בכגון התקנת אבנים זו על גבי זו אסרו חכמים (כדלהלן לב: 'אבנים של בית הכסא מותר לצדדן... והכא משום כבודו לא גזרו'). וכאן, הטעם שלפרש"י ור"ן אין איסור משום סתירה מדרבנן הוא כמו שכתב בספר שביית שבת (מלאכה שאינה לקיום א) עפ"י דברי השיטה-מקובצת, משום שכל הבית בנוי בנין קבע והדלת בנויה באוירא דלבני ללא טיט. ובאור הדבר, שהדלת עשויה להיפתח כל שעה ואינה עשויה לקיום כלל הלכך אינה בגדר בנין עראי כלל.

[ובדומה לזה נפסק בשלחן ערוך (שד"ר): 'אבל אם אינו עשוי לקיום כלל – מותר, ומטעם זה מותר לסתור דף שמימינן אותו לפני התנור ושורקין אותו בטיט, שאינו עשוי לקיום'.

כעין זה מובא בספר שמירת שבת כהלכתה (טז הערה נג) בשם הגרש"ז, אודות משחקי הרכבה של ילדים: 'גם אפשר דאפילו אם יכול להתקיים הבנין שבנה מאבני הפלא, אבל מ"מ כיון שניכר וידוע לכל שאין הבנין שבנה עשוי לקיום כלל, וגם אינו אלא צעצוע של ילדים, בכגון דא אין זה נחשב אפילו בגדר בנין עראי ולא גזרו רבנן אטו קבע' [עפ"י ספר בנין שבת להר"ח כהן שליט"א עמ' ז-ח].

א. לכאורה נראה שאין מדובר באבנים העומדות להסירן בכל שעה, כי אם כן מהו שמקשה לאסור משום מוקצה ומסיק שרק משום שמחת יו"ט התירו, והלא האבנים משמשות ומיוחדות לשימוש – אלא ודאי אין רגילים לפתוח ע"י הסרת האבנים, ומ"מ כיון שכל הבית בנוי בטיט, ורק במקום הכניסה מונחות אבנים ללא טיט, אפשר שאין זו בגדר סתירה כלל.

ובתרומת הדרשן (סה) הקשה מאי שנא שריקת תנור מחותמות שבקרקע שאסור להפקיע ולחתוך הגם שאינם עשויים לקיום. ותירץ ששם נעשה לחיבור זמן מה לכך מיחזי כסותר, משא"כ שריקת תנור שלא נעשה לקיום כלל רק לשמור החום לפי שעה. ולכאורה באוירא דלבני עשוי לקיום שהרי מאחסן שם פירות ולכך דנו משום מוקצה וכנ"ל. ושמוא כאן שונה מפני שאינן מחוברות כלל, שלא ככחותמות ובטיחת תנור. וצ"ע.

ב. בענין צעצועי הרכבה, כתב הג"ר משה פיינשטיין וצ"ל ('אג"מ או"ח ח"ה כב, כז) שאין ליתנם לילדים לשחק בהם. אכן אין דינם כמוקצה מפני שהילדים משתמשים בהם מעצמם. [וא"י אם טעמו לאסור משום בנין וסתירה או משום חינוך כדי שלא להרגילם בבנין וסתירה בשבת].

'מתיר ומפקיע וחותר'. לדברי הרמב"ם (שבת י, ח) הפותל חבלים חייב משום 'קושר', והמפריד את הפתיל – הרי זו תולדת 'מתיר'. ולפי זה קשה כיצד מותר להפקיע החבל, בשלמא להתירו מותר כיון שאינו קושר של קיימא כדפרש"י, אבל הפקעת גידולו הרי זו התרת דבר של קיימא (כן הקשה רעק"א)? וודאי צריך לומר שהרמב"ם מפרש 'מפקיע' כפירוש רבנו חננאל ולא כרש"י, שמפקיע החותמות עצמן, כלומר מנתק וקורע [כמו 'מבלאי' מכנסי כהנים ומהמניהם בהן היו מדליקין ומהן היו מפקיעין] כלומר קורעים] – אבל להפקיע החבל מגדילתו אסור.

ולפרש"י צריך לומר שהפקעת חבל אינה תולדת 'מתיר' [אך לפי זה לא מצאנו תולדה למלאכת קושר ומתיר. ובירושלמי אמרו שלכל אבות-מלאכות יש תולדות]. ועל גידול החבל חייבים משום 'טווה' (כמו שאמרו בירושלמי שבת ז, ב) ולא משום 'קושר' (עפ"י אבני נזר או"ח קפב; באור הלכה שד"ח).

ובחזון איש (נא, יג) כתב: כיון שהפקעת החבל היא דרך קלקול ואינה אסורה מהתורה, לכך התירו לצורך הוצאת אוכל כגון שובר חבית וכד'. ע"ש.
וע"ע בריטב"א שבת קמו.

ואם תאמר, הלא 'קורע' מאבות מלאכה הוא, ואף שלא על מנת לתפור אסור מדרבנן, ומדוע מותר לחתוך ולהפקיע החבלים? פירשו אחרונים שמלאכת קורע שייכת רק בכלי או בגד, ואף אם נאמר שיש איסור בבגד שאין בו שלש על שלש אצבעות שאין שם 'בגד' עליו, מכל מקום כיון ששייך בו 'תופר' יש בו 'קורע', משא"כ דבר שאין שייכת בו תפירה – אין בו איסור קורע, כגון חוט שנקרע (עפ"י פרי מגדים ש"ז בא"א סק"כ. וע' גם באור הלכה שיד ד"ה חותלות).

ויש מפרשים טעם נוסף [כדי לישב דברי התוספתא שקורע אדם עור שעל גבי החבית. וכן שבירת חותלות של תמרים], שיש דברים העוטפים ומכסים מאכלים וחפצים, שהם בטלים וטפלים אל מה שבתוכם, והרי הם כמו קליפי אגוזים שאין בהם 'קריעה' (עפ"י שביית השבת דף יב – כפי שהאריך לבאר דבריו בספר בנין שבת ח"ב פ"כ).

יש להעיר ממה שאמרו להלן לד. מפצעים את האגוז במטלית ואין חוששים שמא תקרע, והיינו משום דבר שאינו מתכוין (ע"ש ברש"י ובגה"ש) – משמע שאם מתכוין אסור, י"ל שהמטלית אינה טפלה לאגוז והרי יכול להסירה, משא"כ דבר שצריך לקורעו כדי להגיע לפנים, הרי זה כקליפה.

דף לב

'אין פוחתין את הנר מפני שהוא עושה כלי'. הרמב"ם (בפירוש המשנה ובהל' יו"ט ד, ח) מפרש שהיו עושים את הנרות זוגות זוגות, ולאחר עשייתן חותכים ומפרידים אותן. ומכאן כתב: 'שתי כלים שהן מחוברין בתחילת עשייתן כגון שתי נרות או שתי כוסות – אין פוחתין אותן לשנים מפני שהוא כמתקן כלי'.

וכתבו המפרשים (מדקדוק לשון הרמב"ם, ועל פי הנראה ממהלך הסוגיא) שאיסור זה אינו אלא מדרבנן משום שנראה כמתקן כלי. והטעם לכך שאינו מתקן ממש, נראה, מפני שבעצם גוף הכלי גמור ואינו צריך תיקון רק צריך להפרידו מכלי אחר. אכן נראה מלשון הרשב"א (בית מועד – אוכל נפש ג, א) שנרות סתומים וחלולים שאינם ראויים לשום שימוש, אסור לחותכם מדאוריתא כדי להשתמש בהם – כי באופן זה הרי עושה כלי חדש ואינו דומה לשתי נרות המחוברים לאורכם מצד אחד ואינם סתומים בפיהם, שבהפרדתם אין עשיית כלי חדש אלא הסרת דבר צדדי שמפריע, ואיסורו אינו אלא מדרבנן כאמור.

[כיום מצוי הדבר בגביעי מוצרי חלב למיניהם שנקנים כשהם מחוברים בזוגות. ולכאורה היה נראה לדמות זאת לנרות המחוברים שאסור להפרידם. ואולם הגרש"ז אויערבך זצ"ל הורה בפשיטות שמותר להפרידם, כי בעצם ניכר שכל גביע עומד לעצמו, ורק כדי שיהא קל למוכרם משאירים אותם מחוברים מלמעלה, הלכך אין בהפרדתם משום תיקון כלי. ובנו הג"ר עזריאל שליט"א הוסיף טעם, שגביעי לבן הם כלי גרוע ודינם כחותלות של תמרים (או"ח שיד, ח) שמותר לעשות להם פתח – ואינם כשתי נרות או כוסות המוזכרים ברמב"ם, שהנם כלי גמור (עפ"י בנין שבת ח"א פרק כח). ואולם בשם הגרי"ש אלישיב שליט"א מובא שאין להפריד בשבת גביעים אלו].

ואין חותכין את הפתילה – הן אם רוצה לעשות שתי פתילות מפתילה ארוכה, הן כשיש לו פתילה

שאלות ותשובות לסיכום מסכת ביצה

- ז. כתבו הפוסקים: עצי סוכת מצוה ונוייה אינם נאסרים אלא אם ישב בה פעם אחת, אבל הזמינה ולא ישב בה – לאו מלתא היא (עפ"י אור זרוע; או"ח תרלח, א. וע' בהרחבה בשבט הלוי ח"א קפו וח"ז נט).
- ואם תלה נויי סוכה באמצע היום בסתמא, או אם תלאן קודם וישב בסוכה לאחר כניסת היום – אסורים הנויים כל ההג, אעפ"י שבשעת בין השמשות לא נאסרו. ואולם אם תלאם באמצע היום על דעת לסלקם לאחר שעה – מותר, כי רק בבין-השמשות נעשה מוקצה לכל היום, לא באמצע היום (עפ"י מנחת שלמה ח"א י, א וח"ב מט, א, ותמה על דברי מורי'וקציעה [המובא בבאה"ל תרלח, א] שכתב שאם לא ישב בסוכה בין השמשות אלא לאחר שקידש היום, אינה נאסרת אלא לשעה זו שישב בה. וע"ע אבני נזר או"ח תצג).
- ח. לענין הנאה ביום השמיני מהסוכה ומנוייה כשנפלו [מקודם] – כתב הר"ן (והובא בב"י ובמשנ"ב תרלח, א) שמועיל תנאי, כי האיסור ביום השמיני אינו אלא משום מוקצה ולא משום מצוה, לפיכך מועיל בו תנאי.
- ט. נפלו הנויים על השלחן ואי אפשר לו לאכול – יש מתירים לטלטלם ביו"ט, משום אוכל נפש. ופרי מגדים מסיק שאם אפשר יטלטל מן הצד, כגון ע"י ניעור הטבלא, ולא בידים (עפ"י באור הלכה).
- י. כתב מהר"ל (סוכות יב. והביאוהו אחרונים): בזמן הזה אין נוהגים לסמוך על תנאי [שאינן אנו בקיאים בתנאים / בעיתוי התנאי]. ומ"מ נוהגים להקל בנוייה הדפנות כגון סדינים המצויירים, לטלטלם מפני הגשמים (ע' רמ"א או"ח תרלח, ב ומשנ"ב; עורת כהן מב).

הפריש שבעה אתרוגים לשבעת הימים – ע' בסוכה מו.

דף לא

סה. האם הדברים דלהלן מותרים ביום טוב?

- א. הבאת עצים ועלים תלושים מן השדה ומן הקרפף.
ב. ביקוע עצים מן הקורות או מקורה שנשברה?

א. לתנא דמתניתין, הוא רבי שמעון בן אלעזר, מביאים עצים מן השדה – מן המכונס (שכנסו מערב יום טוב וגילה דעתו שסומך עליהם) ולא מן המפוזר. ומן הקרפף (שהוא מוקף ומשתמר) – אפילו מן המפוזר, כדברי בית הלל. בית שמאי אינם מתירים אלא מן המכונס שבקרפף. ורב יהודה אמר שמואל: אין מביאים עצים אלא מן המכונס שבקרפף. [לדעתו משנתנו יחידאית היא, ושאר התנאים חולקים בדעת בית הלל].

איוהו קרפף – כל שסמוך לעיר. דברי רבי יהודה. (לפרש"י, בין יש לו פותחת (= מפתח) בין אין לו. לפירוש הר"ש מקוצי, דוקא כשיש לו פותחת). רבי יוסי אומר: כל שנכנסים לו בפותחת אפילו אינו סמוך לעיר אלא בתוך תחום שבת. ואם סמוך לעיר אין צריך פותחת – כן מסקנת הגמרא. אמר רב סלא אמר רבי ירמיה: הלכה כרבי יוסי להקל.

הרמב"ם מפרש שלא כשאר ראשונים, שלרבי יוסי אין להקל אלא בפותחת דוקא, בין סמוך בין מרוחק.

אמר רבא: עלי קנים ועלי גפנים, אף על פי שמכונסים הרי הם כמפוזרים מפני שהרוח מפזרתם ואין דעתו סומכת עליהם. ואם הניח עליהם כלי מאתמול להכביד – מועיל.

קצה

- ב. אין מבקעים עצים מסואר של קורות (= מצבור קורות המיועדות לבנין), ולא מן הקורה שנשברה ביום טוב, משום 'מוקצה'. אבל מבקעים מן הקורה שנשברה מערב יום טוב.
- א. קורות שבסואר, הריהן מוקצות מחמת חסרון כיס ומודה בהן רבי שמעון לאסור. ואילו קורה שנשברה בו ביום רבי שמעון מתיר (כדלעיל ב:), והיינו משום שמן הסתם כשנשברה היום היתה רעועה מאתמול והריהו כיושב ומצפה מתי תשבר (עפ"י תוס' שם).
- ב. עצים קטנים הנוחים להידלק ללא ביקוע, אסור לבקעם ולחתכם לחתיכות קטנות, הואיל ומלאכה שאינה נצרכת היא, ומלאכה גמורה היא זו, משום טוחן [ובשבת אסור אף לחתיכות גדולות משום 'עובדין דחול'] (עפ"י במדכ"י תורי"ד – עפ"י שבת עד. מג"א שיד סק"ד; ט"ז תקא סק"ב. וע"ע פמ"ג בפתחה כוללת להל' שבת).
- וכשמבקעים אין מבקעים לא בקרדום ולא במגל ולא במגרה (= מסור) אלא בקופיץ (= סכין של קציבים ואינו כלי אומני-עץ). היה הכלי מצד אחד בעל ראש צר כקופיץ ומצד אחר רחב כקרדום – מותר לבקע בצד הצר ולא ברחב (כפרש"י ור"ן).
- א. לפירוש הרא"ש נחלקו שתי הלשונות בגמרא אודות קרדום שיש לו ראש רחב וראש צר, וכן בקופיץ. והביא מרמב"ם (יו"ט ד, ה) ובעל העיטור שהלכה כלשון אחרונה שבקרדום אסור בכל צד ובקופיץ אינו מותר אלא בצד הצר.
- ב. אין אנו בקיאים בכלים הללו, הלכך יש לנו לאסור לבקע עצים אלא ביד (תוס').

דפים לא – לב

- סו. א. בית שהוא מלא פירות – האם מותר לפחות מאבני הבית כדי ליטול את הפירות ביום טוב? ומה הדין כשנפחת הבית מאליו – האם הפירות מותרים?
- ב. חותמות שבקרקע ובכלים – האם מותר להתיר / להפקיע / לחתוך אותן בשבת וביום טוב?
- א. בית סגור שהוא מלא פירות, לדברי רבי מאיר פוחתו לכתחילה מהלבנים ונוטל את הפירות. ופירש שמואל בלבנים סדורות בלא טיט, שאין בזה משום 'סותר', ומשום שמחת יום טוב התיר רבי מאיר לטלטלם, אבל לא בשבת (רבי זירא. ותניא נמי הכי). וחכמים אוסרים לפחות לכתחילה, אבל אם נפחת – נוטל הפירות ממקום הפחת.
- א. לפהתוס', דוקא לרבי שמעון מותרים בטלטול, אבל לרבי יהודה הואיל ואסור לפחות [לחכמים] הרי הפירות מוקצים מחמת איסור.
- ולפרש"י משמע שאף לרבי יהודה מותרים. אכן אם היו הלבנים מחוברות בטיט בבנין, כיון שאסור מדאורייתא לפחות – הפירות אסורים.
- ויש מתירים הפירות אף בכגון זה שהלבנים היו מחוברות, כי אין המניעה בפירות עצמם אלא בדבר חיצוני, ולכן כשנסתלקה המניעה – הפירות מותרים. וכתבו הפוסקים שיש לסמוך על דעה זו עכ"פ בשעת הדחק.
- ב. היו הפירות אצורים שם לזמן רב – הרי הם מוקצה (פוסקים).
- ב. חותמות שבקרקע (כגון דלתות פתחי בורות ומערה הסגורות בקשרי חבלים); בשבת, מתיר (שקשר שאינו של קיימא הוא, שעשוי תמיד להתרה) אבל לא מפקיע ולא חותך (משום סותר בבנין קרקע). וביום טוב, לרבי מאיר – אף מפקיע וחותר (שסתירה זו מדרבנן והקלו ביו"ט משום שמחת יום טוב). ולחכמים – יש תנא המתיר להפקיע ולחתוך ויש תנא האוסר. וכן נקט שמואל.